ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Δεκεμβρίου 1976 *

Στην υπόθεση 24/76,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesgerichtshof προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, και με την οποία το εν λόγω δικαστήριο ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του μεταξύ

Estasis Salotti di Colzani Aimo και **Gianmarco Colzani,** με έδρα το Meda (Μιλάνο),

και

RÜWA Polstereimaschinen GmbH, με έδρα την Κολωνία,

την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, Πρόεδρο, A. M. Donner και P. Pescatore, προέδρους τμήματος, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart και A. O'Keeffe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. Capotorti
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 18ης Φεβρουαρίου 1976, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Μαρτίου του ίδιου έτους, το Bundesgerichtshof υπέβαλε, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής «η σύμβαση»), ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17 της εν λόγω συμβάσεως.

2 Από τη διάταξη παραπομπής προκύπτει ότι η διαφορά η οποία ήχθη με αναθεώρηση ενώπιον του Bundesgerichtshof, αφορά την αρμοδιότητα του Landgericht της Κολωνίας να δικάσει αγωγή επιχειρήσεως υπαγομένης στην κατά τόπον αρμοδιότητα αυτού του δικαστηρίου κατά ιταλικής επιχειρήσεως με έδρα το Meda (Μιλάνο), λόγω μη εκτελέσεως συμβάσεως που αφορά την παράδοση από τη γερμανική επιχείρηση στην ιταλική επιχείρηση μηχανημάτων εγκαταστάσεως εργοστασίου επίπλων.

3 Από τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στη διάταξη παραπομπής προκύπτει ότι η εν λόγω παράδοση είχε συμφωνηθεί με έγγραφη σύμβαση, που υπογράφηκε στο Μιλάνο, σε εμπορικό επιστολόχαρτο με επικεφαλίδα της γερμανικής επιχειρήσεως, στο πίσω μέρος του οποίου είχαν τυπωθεί οι γενικοί όροι πωλήσεως της επιχειρήσεως αυτής.

Οι γενικοί αυτοί όροι περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια της Κολωνίας για κάθε διαφορά που θα γεννηθεί μεταξύ των μερών από τη σύμβαση.

Ναι μεν στο κείμενο της συμβάσεως δεν υπάρχει ρητή μνεία των γενικών αυτών όρων, το κείμενο όμως αυτό παραπέμπει σε προηγούμενες προτάσεις της γερμανικής εταιρίας, οι οποίες περιλαμβάνουν ρητή παραπομπή στους ίδιους γενικούς όρους, που έχουν αποτυπωθεί στο πίσω μέρος των εν λόγω εγγράφων.

4 Το Landgericht της Κολωνίας, το οποίο επελήφθη της αγωγής της γερμανικής επιχειρήσεως, κηρύχθηκε αναρμόδιο, με απόφαση της 9ης Απριλίου 1974, για να δικάσει τη διαφορά.

Κατά την κρίση του δικαστηρίου αυτού, η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας δεν συμφωνήθηκε εγκύρως από τα μέρη, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του ιταλικού δικαίου, στο οποίο υπαγόταν, κατά το εν λόγω δικαστήριο, η σύμβαση μεταξύ των μερών.

Η απόφαση αυτή αναθεωρήθηκε με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1974 από το Oberlandesgericht της Κολωνίας το οποίο, κρίνοντας ότι η εν λόγω σύμβαση υπάγεται στις διατάξεις του γερμανικού δικαίου, ακύρωσε την πρωτοβάθμια απόφαση, κήρυξε αρμόδιο το Landgericht και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον αυτού.

5 Η ιταλική επιχείρηση άσκησε αναθεώρηση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Bundesgerichtshof, το οποίο έκρινε ότι το επίδικο ζήτημα πρέπει να λυθεί βάσει του άρθρου 17 της συμβάσεως.

Για τον λόγο αυτό υπέβαλε το Bundesgerichtshof δύο ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του εδαφίου 1 του άρθρου αυτού.

Γενικά επί της ερμηνείας του άρθρου 17 της συμβάσεως

6 Το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως ορίζει ότι «αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλόμενου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία».

7 Οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής πρέπει να ερμηνευθούν υπό το φως του αποτελέσματος της παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, ο οποίος συνίσταται στον αποκλεισμό τόσο της δικαιοδοσίας που καθορίζεται από τη γενική αρχή που θέτει το άρθρο 2, όσο και από τις ειδικές δικαιοδοσίες των άρθρων 5 και 6 της συμβάσεως.

Ενόψει των συνεπειών που μπορεί να έχει μια τέτοια επιλογή για τη θέση των μερών στη δίκη, οι προϋποθέσεις στις οποίες υπάγει το άρθρο 17 το κύρος των ρητρών παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας ερμηνεύονται στενά.

Το άρθρο 17, υποβάλλοντας το κύρος των ρητρών παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας στην ύπαρξη «συμφωνίας» μεταξύ των μερών, επιβάλλει στο δικαστή που επελήφθη της υποθέσεως την υποχρέωση να ερευνήσει, πρωτίστως, αν η ρήτρα που τον καθιστά αρμόδιο υπήρξε πράγματι αντικείμενο συμφωνίας των μερών, η οποία πρέπει να εκδηλώνεται κατά τρόπο σαφή και ακριβή.

Οι τύποι που απαιτεί το άρθρο 17 αποσκοπούν στην εξασφάλιση ότι υφίσταται πράγματι συμφωνία μεταξύ των μερών.

Υπό το φως αυτών των σκέψεων πρέπει να εξεταστούν τα ερωτήματα που υπέβαλε το Bundesgerichtshof.

Επί των ερωτημάτων που υπέβαλε το Bundesgerichtshof

8 Το πρώτο ερώτημα θέτει το ζήτημα αν πληρούται η απαίτηση του εγγράφου τύπου που προβλέπει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως, όταν μια ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβάνεται στους γενικούς όρους πωλήσεως που είναι τυπωμένοι στο πίσω μέρος συμβάσεως που έχει υπογραφεί από τα δύο μέρη.

9 Κατόπιν των πιο πάνω εκτεθέντων πρέπει να λεχθεί ότι αυτή καθαυτή μόνη η εκτύπωση στο πίσω μέρος συμβάσεως, που διατυπώθηκε σε έγγραφο ενός των μερών, ρήτρας παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας στο πλαίσιο των γενικών όρων του μέρους αυτού δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 17, διότι δεν υπάρχει με τον τρόπο αυτό καμιά εγγύηση ότι το άλλο μέρος συνήνεσε πραγματικά στη ρήτρα που παρεκκλίνει από τις γενικές διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας.

Αλλιώς έχει το πράγμα στην περίπτωση που στο ίδιο το κείμενο της συμβάσεως που υπογράφηκε από τα δύο μέρη υπάρχει ρητή παραπομπή σε γενικούς όρους που περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας.

10 Επομένως, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι δεν πληρούται η απαίτηση του εγγράφου τύπου που επιβάλλει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, στην περίπτωση που η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβάνεται στους γενικούς όρους πωλήσεως ενός των μερών, οι οποίοι έχουν τυπωθεί στο πίσω μέρος της συμβάσεως, παρά μόνον αν η σύμβαση που υπογράφηκε από τα δύο μέρη περιλαμβάνει ρητή παραπομπή στους γενικούς αυτούς όρους.

11 Το δεύτερο ερώτημα αφορά το ζήτημα αν πληρούται η απαίτηση του εγγράφου τύπου που ορίζει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών όταν τα μέρη αναφέρονται στο κείμενο της συμβάσεως σε προηγούμενο έγγραφο προτάσεως το οποίο παραπέμπει στους γενικούς όρους πωλήσεως οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας.

12 Πληρούται καταρχήν η απαίτηση του εγγράφου τύπου που θέτει το άρθρο 17, εδάφιο 1, όταν τα μέρη αναφέρονται στο κείμενο της συμβάσεώς τους σε πρόταση η οποία παρέπεμπε κατά τρόπο ρητό στους γενικούς όρους οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας.

Η κρίση όμως αυτή δεν ισχύει παρά μόνο στην περίπτωση ρητής παραπομπής, που μπορεί να ελεγχθεί από ένα μέρος διά της καταβολής της συνήθους επιμελείας και εφόσον αποδεικνύεται ότι οι γενικοί όροι που περιλαμβάνουν τη ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας γνωστοποιήθηκαν πράγματι στο άλλο μέρος με την πρόταση στην οποία γίνεται η παραπομπή.

Αντιθέτως, η απαίτηση του εγγράφου τύπου που θέτει το άρθρο 17 δεν πληρούται στην περίπτωση εμμέσων ή σιωπηρών παραπομπών σε προηγούμενη αλληλογραφία, διότι δεν υπάρχει τότε καμία βεβαιότητα ότι η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας αποτέλεσε πράγματι αντικείμενο της καθαυτό συμβάσεως.

13 Κατά συνέπεια πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι στην περίπτωση συμβάσεως που συνήφθη διά παραπομπής σε προηγούμενες προτάσεις που έγιναν με αναφορά στους γενικούς όρους ενός των μερών, οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, η απαίτηση του εγγράφου τύπου που προβλέπει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως πληρούται μόνον αν η παραπομπή είναι ρητή και μπορεί επομένως να ελεγχθεί από το ένα μέρος διά της καταβολής συνήθους επιμελείας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Bundesgerichtshof με Διάταξη της 18ης Φεβρουαρίου 1976, αποφαίνεται:

Δεν πληρούται η απαίτηση του εγγράφου τύπου που θέτει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την

εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, στην περίπτωση που η ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβάνεται στους γενικούς όρους πωλήσεως ενός των μερών, οι οποίοι έχουν τυπωθεί στο πίσω μέρος της συμβάσεως, παρά μόνον αν η σύμβαση που έχει υπογραφεί από τα δύο μέρη περιλαμβάνει ρητή παραπομπή στους γενικούς αυτούς όρους.

Στην περίπτωση συμβάσεως που συνήφθη διά παραπομπής σε προηγούμενες προτάσεις που έγιναν με αναφορά στους γενικούς όρους ενός των μερών, οι οποίοι περιλαμβάνουν ρήτρα παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, η απαίτηση του εγγράφου τύπου που προβλέπει το άρθρο 17, εδάφιο 1, της συμβάσεως πληρούται μόνον αν η παραπομπή είναι ρητή και μπορεί επομένως να ελεγχθεί από το ένα μέρος διά της καταβολής συνήθους επιμελείας.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1976.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars

Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1976.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher